Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
YVESE BOTA
přednesené dne 4. září 2014 [1]

Věc C–336/13 P

Evropská komise
proti

IPK International – World Tourism Marketing Consultants GmbH

„Kasační opravný prostředek — Rozhodnutí Komise ukládající vrácení finanční podpory — Zrušení rozhodnutí Tribunálem — Splnění povinností vyplývajících z rozsudku — Výpočet úroků z částky, která má být vrácena“

I – Úvod

1. Rozhodnutím ze dne 4. srpna 1992 Evropská komise poskytla společnosti IPK International – World Tourism Marketing Consultants GmbH [2] finanční podporu ve výši 530 000 ecu na projekt vytvoření databáze údajů. První část finanční podpory, a to 318 000 ecu, byla vyplacena v lednu 1993.

2. Vzhledem k tomu, že Komise měla za to, že finanční podpora byla poskytnuta neoprávněně, zrušila rozhodnutím přijatým dne 13. května 2005 [3] rozhodnutí o poskytnutí finanční podpory a následně dne 4. prosince 2006 přijala rozhodnutí o vrácení, na základě kterého společnost IPK dne 15. května 2007 vrátila částku ve výši 318 000 eur zvýšenou o úroky z prodlení.

3. Společnost IPK podala žalobu proti rozhodnutí ze dne 13. května 2005 a Tribunál Evropské unie rozsudkem IPK International v. Komise (T-297/05, EU:T:2011:185), vydaným dne 15. dubna 2001 [4], toto rozhodnutí zrušil z důvodu nedodržení promlčecí lhůty použitelné na řízení o sporné nesrovnalosti.

4. Za účelem splnění tohoto rozsudku Komise dopisem ze dne 14. října 2011 přijala a oznámila společnosti IPK rozhodnutí [5] týkající se zaplacení celkové částky ve výši 720 579,90 eur, z čehož 530 000 eur představuje jistinu finanční podpory, 31 961,63 eur představuje úroky z prodlení zaplacené společností IPK a 158 618,27 eur představuje „kompenzační“ úroky, jejichž sazba byla Komisí stanovena ve výši odpovídající sazbě uplatňované Evropskou centrální bankou [6] a Evropským měnovým institutem, předchůdcem ECB, na hlavní operace refinancování.

1 — Původní jazyk: francouzština.
2 — Dále jen „IPK“.
3 — Dále jen „rozhodnutí ze dne 13. května 2005“.
4 — Dále jen „rozsudek ze dne 15. dubna 2011“.
5 — Dále jen „sporné rozhodnutí“.
6 — Dále jen „ECB“.

5. Návrhem došlým dne 22. prosince 2011 podala společnost IPK žalobu na neplatnost směřující proti spornému rozhodnutí a Tribunál rozsudkem IPK International v. Komise (T-671/11, EU:T:2013:163)[7] toto rozhodnutí zrušil v rozsahu, v němž částka úroků, jež má společnost IPK zaplatit, která je v tomto rozhodnutí stanovena, je omezena na 158 618,27 eur.

6. Soudnímu dvoru je nyní předložen kasační opravný prostředek podaný proti tomuto rozsudku Komisí. Tento kasační opravný prostředek vyvolává v podstatě otázku povahy, výše a délky trvání úroků z částek, které musí Komise zaplatit nebo vrátit společnosti IPK v důsledku zrušení rozhodnutí ze dne 13. května 2005.

7. V tomto stanovisku navrhnu, aby Soudní dvůr tomuto kasačnímu opravnému prostředku částečně vyhověl.

8. Tvrdím totiž, že Tribunál se tím, že rozhodl, že úroky z prodlení musí být vypočteny na základě jistiny pohledávky včetně dříve vzniklých kompenzačních úroků, dopustil nesprávného právního posouzení vzhledem k tomu, že dříve vzniklé úroky byly úroky z prodlení, a nikoli úroky kompenzačními, což odůvodňuje částečné zrušení napadeného rozsudku.

9. Navrhnu Soudnímu dvoru, aby sám s konečnou platností o této otázce rozhodl tak, že určí, že úroky z prodlení musí být vypočteny pouze na základě jistiny pohledávky.

II – **Napadený rozsudek**

10. Společnost IPK na podporu své žaloby před Tribunálem uplatnila jediný žalobní důvod o dvou částech, vycházející z porušení článku 266 SFEU, v němž tvrdila, že se Komise dopustila právních omylů jednak tím, že určila sazbu kompenzačních úroků, které měly být zvýšeny o 2 body oproti úrokové sazbě ECB pro hlavní operace refinancování, a jednak tím, že nevypočetla úroky z prodlení, ačkoli ty měly plynout ode dne vyhlášení rozsudku dne 15. dubna 2011 a měly být vypočteny z celkové částky pohledávky zvýšené o kompenzační úroky.

11. Tribunál napadeným rozsudkem vyhověl oběma částem žalobního důvodu uplatněného společností IPK, a tudíž této žalobě vyhověl.

12. Tribunál v tomto ohledu nejprve v bodě 34 napadeného rozsudku uvedl, že z rozsudku ze dne 15. dubna 2011 nevyplývá pro Komisi žádná povinnost vrátit společnosti IPK dotčenou finanční podporu, jelikož Tribunál v tomto rozsudku potvrdil skutková zjištění ohledně nesrovnalostí ze strany společnosti IPK učiněná v rozhodnutí ze dne 13. května 2005, která v zásadě odůvodňují zrušení předmětné finanční podpory, a uvedené rozhodnutí zrušil pouze proto, že Komise nedodržela příslušnou promlčecí lhůtu. Tribunál z těchto zjištění dovodil, že sporné rozhodnutí je „jediným právním základem pro dotčenou jistinu pohledávky“.

13. Dále pokud jde o kompenzační úroky, Tribunál v bodě 36 napadeného rozsudku připomněl, že v ustálené judikatuře[8] bylo uznáno, že tyto úroky musí být bez ohledu na jejich pojmenování vždy vypočteny na základě úrokové sazby ECB pro hlavní refinanční operace navýšené o dva body. Tribunál dodal, že je toto paušální navýšení uplatnitelné na všechny případy, aniž je nutné konkrétně zjišťovat, zda je toto navýšení vzhledem k měnovému znehodnocení v členském státě, kde je usazen věřitel, v dotčeném období odůvodněné, a poté v bodě 38 dodal, že zmíněné paušální navýšení je vedeno snahou zabránit bezdůvodnému obohacení za všech možných okolností.

7 — Dále jen „napadený akt“.

8 — Tribunál citoval bod 64 rozsudku Corus UK v. Komise (T-171/99, EU:T:2001:249), body 130 až 132 rozsudku AFCon Management Consultants a další v. Komise (T-160/03, EU:T:2005:10), jakož i body 29 a 77 až 80 rozsudku Idromacchine a další v. Komise (T-88/09, EU:T:2011:641).

14. Tribunál z toho v bodě 39 napadeného rozsudku dovodil, že Komise nesprávně nenavýšila sazbu kompenzačních úroků.

15. Nakonec, pokud jde o úroky z prodlení, Tribunál v bodě 41 napadeného rozsudku připomněl „ustálenou judikaturu, která uznává bezpodmínečnou povinnost Komise zaplatit úroky z prodlení zejména v případech, kdy zapříčinila vznik mimosmluvní odpovědnosti na straně Unie, za období následující po vynesení rozsudku, jímž byla tato odpovědnost konstatována[...], jakož i v případě vrácení bezdůvodného obohacení v návaznosti na zrušující rozsudek [...]“. Poté, co Tribunál uvedl, že žádný z argumentů Komise není s to zpochybnit tuto „zásadní povinnost“ v projednávaném případě, a konstatoval, že tento orgán naopak připustil, že dluží úroky z prodlení plynoucí od vynesení rozsudku ze dne 15. dubna 2011, což bylo zaneseno do protokolu z jednání, Tribunál z toho dospěl k závěru, že k hlavní částce dlužné v rozsahu uznaném ve sporném rozhodnutí měly být připojeny úroky z prodlení, které vzhledem k dohodě účastnic v tomto bodě plynou ode dne 15. dubna 2011, „a to bez ohledu na skutečnost, že uvedené rozhodnutí je jediným právním základem pro dotyčnou hlavní pohledávku“.

16. Tribunál měl v bodě 42 napadeného rozsudku za to, že úroky z prodlení měly být vyčísleny na základě hlavní dlužné částky navýšené o dříve vzniklé kompenzační úroky, vzhledem k tomu, že „judikatura Tribunálu sice v zásadě neumožňuje kapitalizaci kompenzačních úroků vzniklých před vyhlášením rozsudku uznávajícího existenci pohledávky ani úroků z prodlení vzniklých po tomto vyhlášení, avšak Tribunál přesto ukládá povinnost stanovit úroky z prodlení plynoucí až do úplného zaplacení na základě jistiny pohledávky navýšené o kompenzační úroky vzniklé dříve“. Tribunál dodal, že „[t]ento přístup tedy odlišuje kompenzační úroky vzniklé před soudním řízením od úroků z prodlení po soudním řízení, přičemž posledně uvedené úroky musí zohledňovat celkovou výši vzniklé finanční ztráty, a to i z důvodu měnového znehodnocení“.

III – **Kasační opravný prostředek**

17. Komise navrhuje, aby Soudní dvůr napadený rozsudek zrušil a uložil společnosti IPK náhradu nákladů, které jí vznikly.

18. Společnost IPK navrhuje, aby Soudní dvůr tento kasační opravný prostředek zamítl a uložil Komisi náhradu nákladů řízení.

A – *Důvody kasačního opravného prostředku a argumenty účastnic řízení*

19. Komise svým prvním důvodem kasačního opravného prostředku Tribunálu vytýká, že nezohlednil judikaturu Soudního dvora, podle které kompenzační úroky slouží k vyrovnání inflace.

20. Podle Komise z rozsudku Mulder a další v. Rada a Komise (C-104/89 a C-37/90, EU:C:2000:38, bod 214), jakož i z judikatury Tribunálu vyplývající zvláště z rozsudku Agraz a další v. Komise (T-285/03, EU:T:2008:526, bod 50), vyplývá, že kompenzační úroky jsou určeny k náhradě ztrát způsobených měnovým znehodnocením od vzniku škody, takže musí odpovídat skutečně zjištěné míře inflace v posuzovaném období ve členském státě, kde je dotyčná společnost usazena.

21. Společnost IPK odpovídá, že Tribunál na měnové znehodnocení výslovně odkázal, když konstatoval, že toto znehodnocení musí být vyrovnáno kompenzačními úroky, že roční míra inflace stanovená pro dotyčné období Eurostatem v členském státě, kde je usazen věřitel, je zohledněna pouze ke zjištění samotné reality měnového znehodnocení a že toto měnové znehodnocení není jediným parametrem výpočtu kompenzačních úroků.

22. Komise svým druhým důvodem kasačního opravného prostředku tvrdí, že se Tribunál odchýlil od judikatury Soudního dvora tím, že nerozlišoval kompenzační úroky a úroky z prodlení. Zatímco první z nich jsou určeny výlučně k vyrovnání ztráty na hodnotě majetku věřitele z důvodu inflace, druhé z nich sledují i cíl přinutit dlužníka, aby co možná nejdříve uhradil svůj dluh, takže jsou obecně vyšší než kompenzační úroky. Tribunál rovněž tím, že v napadeném rozsudku výši obou zmíněných druhů úroků stanovil paušálně na stejné úrovni, k tomuto rozlišení nepřihlédl.

23. Společnost IPK odpovídá, že tento důvod kasačního opravného prostředku, v rozporu se třetím důvodem kasačního opravného prostředku, nerespektuje objektivní věcný rozdíl výpočtu obou druhů úroků, jelikož se úroky z prodlení nevypočítávají pouze na základě hlavního dluhu, ale rovněž na základě této částky zvýšené o splatné kompenzační úroky.

24. Svým třetím důvodem kasačního opravného prostředku Komise Tribunálu vytýká, že se dopustil nesprávného právního posouzení tím, že kapitalizoval kompenzační úroky a vypočetl úroky z prodlení od 15. dubna 2011.

25. V tomto ohledu Komise, která své úvahy zaměřuje na úroky z prodlení, tvrdí, že jí Tribunál nemůže uložit zaplacení úroků se zpětnou účinností od vyhlášení rozsudku ze dne 15. dubna 2011, který povinnost k platbě takových úroků neukládal. Kromě toho Komise zmiňuje nesoudržnost, které se Tribunál údajně dopustil tím, že nechal úroky z prodlení plynout od 15. dubna 2011, přičemž zároveň rozhodl, že povinnost vrácení vyplývala výhradně ze sporného rozhodnutí.

26. Společnost IPK má za to, že jediným cílem rozsudku ze dne 15. dubna 2011 byl přezkum legality rozhodnutí ze dne 13. května 2005 a že skutečnost, že Tribunál neposoudil právní důsledky vyplývající z jeho rozsudku, nezbavuje Komisi povinnosti zaplatit jak úroky z prodlení, tak kompenzační úroky. Pokud jde konkrétně o úroky z prodlení, společnost IPK tvrdí, že Komise ve sporném rozhodnutí uznala, že tato povinnost vyplývá z článku 266 SFEU, a navíc na jednání před Tribunálem uznala, že je povinna k úhradě těchto úroků počínaje dnem 15. dubna 2011. Podle společnosti IPK musí být tyto úroky vypočteny na základě částky hlavního dluhu zvýšené o kompenzační úroky.

27. Svým čtvrtým důvodem kasačního opravného prostředku Komise Tribunálu vytýká, že se v bodech 34 a 44 napadeného rozsudku dopustil nesprávného právního posouzení tím, že chybně vyložil sporné rozhodnutí, jakož i rozsudek vydaný ve věci T-297/05 a zkreslil skutečnosti.

28. Tribunál měl v těchto bodech zejména za to, že sporné rozhodnutí je jediným právním základem pro dotčenou hlavní pohledávku, a tudíž nebylo nutno se vyslovovat k otázce, zda Komise porušila článek 266 SFEU tím, že nevyvodila veškeré důsledky, které vyplývají z povinnosti vyhovět rozsudku ze dne 15. dubna 2011.

29. Podle Komise přitom toto odůvodnění spočívá na nesprávném právním posouzení, jelikož v důsledku zrušení sporného rozhodnutí bylo původní rozhodnutí o poskytnutí podpory „oživeno“. Kromě toho je toto odůvodnění podle Komise v rozporu jak se sporným rozhodnutím, které vycházelo výslovně z článku 266 SFEU, tak s rozsudkem ze dne 15. dubna 2011, který sporné rozhodnutí zrušil z důvodu promlčení, aniž původní rozhodnutí o poskytnutí podpory prohlásil za nicotné.

30. Společnost IPK sice uznává, že Tribunál pochybil tím, že nevycházel z článku 266 SFEU, domnívá se však, že toto nesprávné právní posouzení nemá vliv na výpočet úroků, jelikož, i když je tento článek právním základem sporného rozhodnutí, nevyplývá z toho, že měl Tribunál při výpočtu úroků zohlednit protiprávní jednání věřitele.

31. Pátým důvodem kasačního opravného prostředku Komise namítá, že odůvodnění rozsudku týkající se sazby kompenzačních úroků a počátku plynutí úroků z prodlení je nedostatečné a rozporuplné. Nedostatečné je proto, že Tribunál neposoudil argumenty Komise. Rozporuplné je proto, že Tribunál na jedné straně konstatoval, že sporné rozhodnutí je jediným právním základem platby, a na druhé straně že se úroky staly dlužnými od vyhlášení rozsudku dne 15. dubna 2011.

32. Společnost IPK má za to, že je odůvodnění napadeného rozsudku jasné a přesné, že není rozporuplné a že Tribunál argumenty Komise posoudil.

33. Svým šestým důvodem kasačního opravného prostředku Komise uplatňuje argument, že Tribunál porušil zásady, které upravují bezdůvodné obohacení, neboť vzhledem k tomu, že Unie v současnosti z provizorně vybraných částek získává pouze úrokovou míru ve výši 0,25 %, použití sazby pro refinancování zvýšené o dva body překračuje skutečné ochuzení věřitele z důvodu měnového znehodnocení a skutečné obohacení Komise. Dodává, že Tribunál obrátil náhledy tím, že uvedl obohacení dlužníka, namísto posouzení, zda se věřitel ochudil. Podle Komise vede řešení přijaté v napadeném rozsudku k přiznání finanční výhody věřiteli, přestože u něj byl shledán zlý úmysl.

34. Společnost IPK má za to, že úroková míra v současnosti uplatňovaná Unií na provizorně vybrané pokuty není relevantní a že za předpokladu, že by tato míra byla rozhodující, měla Komise uvést, jaké úroky v předmětném období průměrně vybrala.

B – *Posouzení*

35. Otázka úroků se na první pohled jeví jako technický a relativně druhořadý problém, vzdorující celkovému posouzení nebo jakémukoli pokusu o konceptualizaci. Nicméně má velký praktický význam, jelikož výše úroků, zdaleka ne čistě symbolická, může někdy dosáhnout, byť i přesáhnout, výši hlavního dluhu [9]. Zájmy tedy mohou být značné.

36. Neexistence, až do nedávné doby, právní úpravy týkající se úroků v unijním právu vedla Soudní dvůr k tomu, aby postupně stanovoval soudcovská řešení, která, i když se jeví být dostatečně ustálená, pokud jde o zásadní uznání práva na úroky, jsou přesto nadále do určité míry obestřena tajemstvím, pokud jde o základ tohoto práva a jeho uplatňování.

37. Přezkum tohoto kasačního opravného prostředku tudíž Soudnímu dvoru skýtá příležitost upřesnit nauku v této oblasti ve zvláštním kontextu uplatňování opatření, jež s sebou nese splnění povinností vyplývajících ze zrušujícího rozsudku.

38. Tribunál se v napadeném rozsudku inspiroval řešeními stanovenými judikaturou k určení úroků dlužných na základě rozsudku, kterým byla zrušena nebo snížena pokuta uložená podniku za porušení unijních pravidel hospodářské soutěže.

39. Tribunál nicméně rovněž odkázal na rozsudky vydané v oblasti žalob na náhradu škody podaných v obecném rámci mimosmluvní odpovědnosti Unie nebo ve zvláštním rámci sporů z veřejné služby Společenství. Právě v této oblasti se totiž soustřeďuje podstatná část rozsudků, ve kterých musel unijní soud rozhodnout o výpočtu úroků.

9 — Viz pro celkovou studii, Van Casteren, A., „Article 215(2) EC and the question of interest“, *The action for damages in Community law*, Kluwer Law International, Heukels, T. a McDonnell, A., La Haye, 1997, s. 199 až 216. Viz rovněž, pro pravidla použitelná v mezinárodním právu soukromém a srovnání vnitrostátních právních systémů, Kleiner, C., „Les intérêts de somme d'argent en droit international privé, Ou l'imbroglio entre la procédure et le fond“, *Revue critique de droit international privé* Dalloz, Paris, sv. 98, č. 4, 2009, s. 639 až 683.

40. Tím, že napadený rozsudek bez rozdílu odkazuje na rozsudky vydané v těchto dvou odlišných oblastech, je tak důkazem smíšeného přístupu, jehož opodstatněností je třeba se zabývat při zkoumání, zda neexistují nepřekonatelné rozdíly, které brání zkoncipování jednotného režimu.

41. Nejprve tedy přezkoumám nejpočetnější rozsudky vydané v oblasti žalob na náhradu škody a poté přezkoumám rozhodnutí, která se týkají úroků dlužných na základě rozsudků o zrušení nebo snížení pokuty, a následně se pokusím ze všech těchto rozsudků provést syntézu, na základě které přezkoumám jednotlivé důvody kasačního opravného prostředku.

1. Úroky dlužné z nároků na náhradu škody

42. Z analýzy rozsudků vydaných v oblasti žalob na náhradu škody vyplývá, že se judikatura jasně vyjádřila k zásadě odlišování mezi kompenzačními úroky a úroky z prodlení a k hlavním důsledkům, které z toho vyplývají, ale že přetrvává nejistota, která značí o nerozhodnosti vyplývající z pochybností o realitě tohoto odlišování, jakož i o existenci skutečně koherentního systému.

43. Při náčrtu vývoje se nejprve budu zabývat samotnou zásadou odlišování a poté přezkoumám zacházení vytýčené judikaturou s kompenzačními úroky a následně s úroky z prodlení.

44. V jedné z prvních věcí, ve které bylo řešeno rozlišování mezi kompenzačními úroky a úroky z prodlení, vyvstala otázka, v jakém rozsahu mohou být úředníkovi přiznány úroky z příspěvků a náhrad, kterých se může domáhat v důsledku zrušení rozhodnutí, kterým bylo odmítnuto jeho odstoupení. Záporná odpověď podaná v rozsudku Campolongo v. Vysoký Úřad (27/59 a 39/59, EU:C:1960:35) odlišuje úroky z prodlení, vymezené jako úroky, které „v zásadě představují zákonné posouzení a určení škody způsobené prodlením se splněním povinnosti, přičemž toto prodlení musí být konstatováno zasláním předchozí výzvy k plnění“ [10], od kompenzačních úroků, které „vznikají z titulu náhrady škody způsobené nesplněním povinnosti bez zaslání předchozí výzvy k plnění“ a jejichž „[p]řiznání vyžaduje vznik škody“ [11]. Podle tohoto rozsudku měla být žádost o přiznání úroků zamítnuta, ale z odlišných důvodů podle toho, zda se týkala úroků z prodlení nebo kompenzačních úroků. V prvním případě bylo zamítnutí namístě z důvodu „neexistence jakékoli zákonné úpravy“ úroků z prodlení v právu Společenství [12], zatímco v druhém případě vedla k zamítnutí žádosti o přiznání kompenzačních úroků neexistence důkazu nebo pouhého tvrzení o vzniku škody.

45. Poté, co Soudní dvůr vydal několik rozsudků, ve kterých z odlišování dovodil procesní důsledky, zejména s ohledem na zásady nepřípustnosti nových návrhů [13], v rozsudku Komise v. Brazzelli Lualdia další (C-136/92 P, EU:C:1994:211), vydaném ve věci, která se týkala náhrady škody způsobené úředníkům nebo zaměstnancům Unie při likvidaci nedoplatků odměny, znovu potvrdil zásadu tohoto odlišování. Soudní dvůr v tomto ohledu připomněl, že musel sám rozlišovat mezi těmito dvěma druhy úroků, zvláště aby mohl rozhodnout, z důvodu procesněprávních otázek každé z věcí, která k němu byla podána, že žádosti týkající se kompenzačních úroků nebyly přípustné, zatímco žádosti týkající se úroků z prodlení byly přípustné, ale nebyly opodstatněné [14]. Na základě toho dospěl k závěru, že za těchto podmínek nelze mít za to, že odlišování nemá svůj původ v judikatuře [15].

10 — Viz Recueil, s. 826.

11 — Viz Recueil, s. 827.

12 — Tamtéž.

13 — Rozsudky Roumengous Carpentier v. Komise (158/79, EU:C:1985:2, body 8 až 14), Amesz a další v. Komise (532/79, EU:C:1985:3, body 11 až 17), Battaglia v. Komise (737/79, EU:C:1985:4, body 6 až 13); Amman a další v. Rada (174/83, EU:C:1985:288, bod 13); Culmsee a další v. HSV (175/83, EU:C:1985:289, bod 13) a Allo a další v. Komise (176/83, EU:C:1985:290, bod 19).

14 — Bod 35.

15 — Tamtéž.

46. Způsobem, který se stal napříště klasickým, rozsudek Mulder a další v. Rada a Komise (EU:C:2000:38), vydaný v rámci žaloby na náhradu škody, stanovil nové pravidlo, že „je třeba odlišovat úroky z prodlení a kompenzační úroky“ [16], z čehož Soudní dvůr dovodil, že rozhodnutí Soudního dvora týkající se úroků z prodlení nemůže mít vliv na rozhodnutí o kompenzačních úrocích.

47. Odpověď podaná v těchto rozsudcích se tudíž stala obecnou zásadou. Definice podané rozsudky Campolongo v. Vysoký Úřad (EU:C:1960:35) a Mulder a další v. Rada a Komise (EU:C:2000:38) navíc poskytly údaje o rozlišování mezi kompenzačními úroky a úroky z prodlení.

48. Postupně přezkoumám oba druhy úroků, přičemž začnu kompenzačními úroky.

a) Kompenzační úroky

49. Cílem kompenzačních úroků v řízení o náhradu škody je hlavně nahradit škodu způsobenou měnovým znehodnocením, ke kterému došlo po škodné události. Tyto úroky jsou tedy nástrojem přehodnocení škody umožňujícím oprostit povinnost dlužníka od měnových kolísání tím, že se přiblíží valorizovanému dluhu. Jejich uložení odpovídá myšlence, že v případě, že je škoda vypočtena na základě údajů z doby události vedoucí ke vzniku škody, musí být její peněžité vyjádření aktualizováno ke dni jejího určení soudem.

50. Nicméně je třeba uvést, že smysl kompenzačních úroků ve skutečnosti v obecnější rovině zahrnuje všechny nepříznivé důsledky plynoucí z času, který uplynul od události vedoucí ke vzniku škody do dne jejího posouzení soudem. Pod toto označení může tedy spadat i finanční újma související se ztrátou zisku z výrobní činnosti [17] nebo újma odpovídající ztrátě úroků vzniklá proto, že nebylo možné dlužnou částku vložit do banky [18].

51. Vzhledem k tomu, že kompenzační úroky tvoří jednu složku škody, mají přirozeně základ v zásadách, které upravují náhradu škody v rámci mimosmluvní odpovědnosti Unie. Podle zásady úplné náhrady vzniklé škody platí, že poskytnutí náhrady „má za cíl co možná nejvíce obnovit majetek poškozeného [...]. Z toho plyne, že musí [...] být zohledněno měnové znehodnocení vzniklé po události vedoucí ke vzniku škody“ [19].

52. Odškodňující funkce kompenzačních úroků s sebou kromě toho nese dva hlavní důsledky.

53. Zaprvé tato funkce vysvětluje, že Soudní dvůr jejich přiznání podrobil tradičním podmínkám založení mimosmluvní odpovědnosti Unie. Odkazem na ustálenou judikaturu Soudní dvůr uvedl, že „k tomu, aby žalobce mohl uplatnit nárok na kompenzační úroky, je nutné, aby splnil podmínky mimosmluvní odpovědnosti“ [20]. Nicméně upřesnil, že náhrada škody v rámci mimosmluvní odpovědnosti „má za cíl co možná nejvíce obnovit majetek poškozeného“ [21] a že „[v] důsledku toho, jsou-li splněny podmínky mimosmluvní odpovědnosti, nelze nezohlednit nepříznivé důsledky vyplývající z doby, která uplynula od události vedoucí ke vzniku škody do dne zaplacení náhrady škody [...], jelikož je třeba přihlédnout k měnovému znehodnocení“ [22].

16 — Bod 55.
17 — Viz rozsudek Mulder a další v. Rada a Komise (EU:C:2000:38, body 43 a 214).
18 — Viz rozsudek Berti V. Komise (131/81, EU:C:1985:72, bod 16).
19 — Grifoni v. Komise (C-308/87, EU:C:1994:38, bod 40).
20 — Viz rozsudek Mulder a další v. Rada a Komise (EU:C:2000:38, bod 50).
21 — Tamtéž (bod 51).
22 — Tamtéž.

54. Zadruhé odškodňující povaha kompenzačních úroků vysvětluje, že se tyto úroky obecně vypočítávají v závislosti na škodě, která žalobci skutečně vznikla, tedy s přihlédnutím k míře inflace v rozhodném období. Tato zásada zřejmě platí i tehdy, když její použití v konkrétních případech vede k řešením, která se mohou lišit.

55. Relevantní judikatura Soudního dvora totiž ukazuje, že Soudní dvůr obecně [23] částku kompenzačních úroků vyčísluje odkazem na míru inflace, i když se tato míra považuje za výchozí bod, od něhož se, jak se zdá, může soud v rámci své pravomoci k posouzení výše škody odchýlit. Soudní dvůr tak měl v rozsudku Mulder a další v. Rada a Komise (EU:C:2000:38) vydaném ve spojených věcech C-104/89 a C-37/90 za to, že se v prvně zmíněné věci žalobci oprávněně domáhali úroků „odpovídajících míře inflace za období od vzniku škody do dne vyhlášení mezitimního rozsudku“ [24], a v důsledku toho stanovil vedle náhrady úroky v míře 1,85 %, která odpovídala údajům Eurostatu a znalce, poté, co mimoto uvedl, že se taková míra jeví být „rozumná a hospodářsky přiměřená [25]“. Ve druhé věci Soudní dvůr konstatoval, že podle znaleckého posudku činila míra inflace v posuzovaném období průměrně 1,2 %, a jelikož se to jevilo být „rozumné a spravedlivé“, rozhodl přiznat vedle náhrady kompenzační úroky v míře 1,5 % [26].

56. Judikatura Tribunálu zpočátku následovala tato řešení.

57. Tribunál tak měl v rozsudku Camar v. Rada a Komise (T-260/97, EU:T:2005:283) za to, že měnové znehodnocení musí být zohledněno pro účely výpočtu náhrady škody, která má být přiznána společnosti usazené v Itálii „podle oficiálních údajů vypracovaných pro [tento stát] příslušným vnitrostátním orgánem počínaje dnem vzniku škody“ [27].

58. Rozsudek Agraz a další v. Komise (EU:T:2008:526) představuje další obzvláště trefné osvětlení zásad vytýčených judikaturou, kterými se řídí stanovení kompenzačních úroků. Jednalo se o určení, jaká má být sazba kompenzačních úroků dlužných Komisí z náhrady škody odpovídající zvýšení částky podpory výroby, která byla vypočtena nesprávně. Zatímco 84 žalujících společností dosáhlo v tomto ohledu s Komisí dohody, kterou byla stanovena sazba kompenzačních úroků na základě sazby stanovené ECB pro hlavní operace refinancování navýšené o 2 body, tři další společnosti nedosáhly dohody s Komisí, ačkoli navrhovaly uplatnění stejné úrokové sazby. Tribunál nakonec jejich žádost zamítl a rozhodl, že měnové znehodnocení „se odrazilo v roční míře inflace stanovené pro dotyčné období Eurostatem [...] v členském státě, kde [byly] usazeny [dotčené] společnosti“ [28]. Odůvodnění rozsudku, kterým byl zamítnut žalobní důvod vycházející z existence diskriminačního zacházení se společnostmi, které dospěly k dohodě, a ostatními společnostmi, je zvláště poučné. Tribunál totiž uvádí, že se první skupina společností nachází v odlišné situaci než druhá skupina, „vzhledem k tomu, že žádný poznatek neumožnil prokázat, že jim skutečnost, že mohly investovat dotčené částky, způsobila ztrátu příjmů“ [29]. Tento rozsudek tedy zdůraznil skutečnost, že stanovení sazby kompenzačních úroků na sazbu stanovenou ECB pro hlavní refinanční operace navýšenou o 2 body je odůvodněno pouze tehdy, pokud se vzniklá škoda neomezuje na ztrátu kupní síly související s měnovým znehodnocením, ale zahrnuje rovněž dodatečnou ztrátu příjmů způsobenou nemožností investovat dlužné částky.

23 — V této souvislosti se rozsudek Grifoni v. Komise (EU:C:1990:134), ve kterém Soudní dvůr bez konkrétního vysvětlení přiznal „paušální“ částku, aby tak zohlednil měnové znehodnocení během osmi let, jeví jako výjimka.

24 — Bod 220.

25 — Bod 221.

26 — Bod 352.

27 — Bod 139.

28 — Bod 50.

29 — Bod 52.

59. Rozsudek Idromacchine a další v. Komise (EU:T:2011:641), hojně citovaný napadeným rozsudkem, sice uvádí stejnou zásadu, avšak z ní dovodil odlišný důsledek. Poté, co znovu potvrdil zásadu, podle které měnové znehodnocení „se odráží v roční míře inflace stanovené pro dotyčné období Eurostatem [...] v členském státě, kde jsou usazeny [dotčené] společnosti“ [30], Tribunál v následujícím bodě [31] dospěl, na základě zjevně deduktivní argumentace, k závěru, že Komise musí uhradit kompenzační úroky „v sazbě stanovené ECB pro hlavní refinanční operace, používané v dotyčném období, navýšené o dva body“.

60. Důvody tohoto řešení mi skutečně unikají. Je nutno konstatovat, že v argumentaci chybí jeden článek, a to konstatování, že sazba stanovená ECB pro hlavní refinanční operace navýšená o dva body odrážela v dotyčném období míru inflace v dotčeném členském státě. V tomto ohledu je třeba zdůraznit, že sazba stanovená ECB pro hlavní refinanční operace je nástrojem měnové politiky ECB, který ECB umožňuje ovlivňovat úrokové sazby a bankovní likviditu. V žádném případě nelze zmíněnou sazbu považovat za odraz průměrné míry inflace v Unii nebo v eurozóně.

61. Analýza řešení použitých pro režim úroků z prodlení vykazuje obdobné pochybnosti.

b) Úroky z prodlení

62. Poté, co Soudní dvůr nejprve odmítl přiznat úroky z prodlení z důvodu „neexistence jakékoli zákonné úpravy [takových úroků] v právu Společenství“ [32], následně uznal „žádost o přiznání úroků“, mimo jakýkoli právní základ, „přípustnou“ [33], přičemž vycházel z obecných zásad společných právním řádům členských států, na které výslovně odkazoval čl. 215 druhý pododstavec Smlouvy o EHS, který se stal čl. 288 druhým pododstavcem ES a poté čl. 340 druhým pododstavcem SFEU [34].

63. Tato zásada stanovená na základě srovnávacího přezkumu zásad platných ve vnitrostátních právních řádech má nyní, přinejmenším pro pohledávky Evropské unie vůči každému dlužníkovi, svůj právní základ v nařízení Komise (ES, Euratom) č. 2342/2002 ze dne 23. prosince 2002 o prováděcích pravidlech k nařízení Rady (ES, Euratom) č. 1605/2002, kterým se stanoví finanční nařízení o souhrnném rozpočtu Evropských společenství [35], a konkrétně v článku 86 tohoto nařízení, který stanoví zatížení každé pohledávky, která nemá původ ve veřejné zakázce na poskytování služeb uvedené v hlavě V uvedeného nařízení, úroky z prodlení, jejichž sazba odpovídá sazbě uplatňované ECB na hlavní refinanční operace, zvýšené o 3,5 procentních bodů [36].

30 — Bod 77.

31 — Bod 78.

32 — Rozsudek Campologno v. Vysoký úřad (EU:C:1960:35, Recueil, s. 826 a 827).

33 — Soudní dvůr tyto úroky nekvalifikuje jako „z prodlení“.

34 — Rozsudky DGV a další v. EHS (241/78, 242/78 a 245/78 až 250/78, EU:C:1979:227, bod 22); Dumortier a další v. Rada (64/76, 113/76, 167/78, 239/78, 27/79, 28/79 a 45/79, EU:C:1979:223, bod 25); Ireks-Arkady v. EHS (238/78, EU:C:1979:226, bod 20); Interquell Stärke-Chemie a Diamalt v. EHS (261/78 et 262/78, EU:C:1979:22, bod 23); Pauls Agriculture v. Rada a Komise (256/81, EU:C:1983:138, bod 17); Birra Wührer a další v. Rada a Komise (256/80, 257/80, 265/80, 267/80, 5/81, 51/81 a 282/82, EU:C:1984:341, bod 37) a Sofrimport v. Komise (C-152/88, EU:C:1990:259, bod 32). Viz rovněž rozsudek Schneider Electric v. Komise (T-351/03, EU:T:2007:212, bod 340).

35 — Úř. věst. L 357, s. 1. Toto nařízení vstoupilo v platnost dne 1. ledna 2003.

36 — V tomto smyslu viz rozsudek SGL Carbon v. Komise (T-68/04, EU:T:2008:414, bod 145).

64. Podle ustálené judikatury spočívající na myšlence, že není možné počítat úroky z prodlení z pohledávky, jejíž výše není známa, povinnost uhradit úroky z prodlení může připadat v úvahu pouze v případě, kdy je hlavní pohledávka „jistá co do její výše, nebo alespoň určitelná na základě prokázaných objektivních faktorů“ [37].

65. Z toho vyplývá, že výše dlužné náhrady škody musí být doplněna o úroky z prodlení ode dne vyhlášení rozsudku, který určuje povinnost k náhradě škody [38].

66. Tento den nejčastěji odpovídá dni titulu, kterým byla pohledávka potvrzena. Žádost o přiznání úroků z prodlení z náhrady nákladů řízení tak může běžet teprve od usnesení, které tuto náhradu stanoví [39].

67. Pokud však hlavní pohledávka ke dni vyhlášení rozsudku není ani jistá, ani určitelná, mohou úroky z prodlení běžet až ode dne vyhlášení rozsudku o likvidaci škody [40].

68. V tomto stadiu je třeba učinit důležité upozornění. Řešení, které jsem právě popsal, podle kterého úroky plynou od rozsudku, kterým je určena povinnost nahradit škodu nebo stanovena likvidace škody, se již pojmově použije pouze v řízení o náhradu škody, ve kterém nebyla předem stanovena výše hlavní pohledávky, která je nutně stanovena soudem. Naproti tomu, je-li výše hlavní pohledávky předem stanovena, judikatura nejčastěji nechává úroky z prodlení plynout ode dne, kdy byl dlužník vyzván ke splnění své povinnosti [41]. Ve sporech v oblasti veřejné služby tak úroky z prodlení z částek dlužných podle pravidel stanovených ve služebním řádu zpravidla plynou ode dne stížnosti předložené podle čl. 90 odst. 2 služebního řádu nebo, pokud tento den následuje po dni stížnosti, ode dne, ke kterému se tyto částky staly splatnými [42].

37 — Viz rozsudky Amman a další v. Rada (174/83, EU:C:1986:339, body 19 a 20); Culmsee a další v. HSV (175/83, EU:C:1986:340, body 19 a 20); Allo a další v. Komise (176/83, EU:C:1986:341, body 19 a 20); Agostini a další v. Komise (233/83, EU:C:1986:342, body 19 a 20); Ambrosetti a další v. Komise (247/83, EU:C:1986:343, body 19 a 20); Delhez a další v. Komise (264/83, EU:C:1986:344, body 20 a 21) – těchto šest věcí se týkalo žádostí, které podali úředníci Společenství, o vyplacení úroků z prodlení z upomínek na úhradu odměn dlužných v důsledku přijetí, k vyhovění rozsudku Soudního dvora, kterým bylo zrušeno předchozí nařízení, nařízení o úpravě odměn a opravných koeficientech se zpětným účinkem; Soudní dvůr rozhodl, že jistá nebo určitelná pohledávka byla zavedena teprve přijetím tohoto nařízení, jelikož vzhledem k tomu, že Rada má posuzovací pravomoc, neexistovala před tím, než tento orgán vykonal svou pravomoc, žádná jistota ohledně částky úprav; de Szy-Tarisse a Feyaerts v. Komise (314/86 a 315/86, EU:C:1988:471, bod 33 – žádost o přiznání úroků z prodlení z příplatků obdržených v důsledku rozhodnutí Komise přijatého k vyhovění rozsudku, kterým bylo zrušeno rozhodnutí o jmenování žalobců jako úředníků ve zkušební době v rozsahu, v němž se týkalo zařazení do platových tříd a stupňů; Soudní dvůr má za to, že úroky musí plynout nikoli od podání stížností podle čl. 90 odst. 2 služebního řádu, ale od rozhodnutí o novém zařazení, kterým se pohledávka stala jistou) – a Komise v. Brazzelli Lualdi a další (EU:C:1994:211, bod 53). Viz, ve stejném smyslu rozsudky Herkenrath a další v. Komise (T-16/89, EU:T:1992:24, bod 31); Weir v. Komise (T-361/94, EU:T:1996:37, bod 52) – Tribunál doplňuje další podmínku pro přiznání úroků z prodlení tím, že upřesňuje, že tyto úroky jsou dlužné pouze tehdy, pokud je hlavní pohledávka jistá nebo určitelná, a že vyplacení náhrady škody „bylo poté správou neoprávněně zpožděno“); Pfloeschner v. Komise (T-285/94, EU:T:1995:214, body 55 a 56) – žádost o zrušení výplatního listu starobního důchodu, kterým byl opravný koeficient použitelný na dlužný důchod pro důchodce s bydlištěm ve Švýcarsku stanoven na 100; po zrušení příslušného důchodového výplatního listu vztahujícího se k prosinci 1993 a konstatování, že pohledávka byla splatná a jistá, pokud jde o její částku, jelikož existoval opravný koeficient pro Švýcarsko vyšší než 100, stanovil Tribunál počátek běhu úroků z prodlení z dlužných odměn od jednotlivých dat, ke kterým měla být každá platba z titulu důchodového systému uskutečněna; Hivonnet v. Rada (T-188/03, EU:T:2004:194, bod 45), Camar v. Rada a Komise (EU:T:2005:283, body 135 a 144, jakož i citovaná judikatura) a Schneider Electric v. Komise (EU:T:2007:212, bod 344), jakož i usnesení Marcuccio v. Komise (T-176/04 DEP II, EU:T:2011:616, bod 36). Viz rovněž usnesení Michel v. Komise (F-44/13, EU:F:2014:40, bod 82). Viz konečně rozsudek AA v. Komise (F-101/09, EU:F:2011:133, bod 109), ve kterém je uvedeno, že „povinnost uhradit úroky z prodlení lze uplatnit pouze v případě, kdy hlavní pohledávka je *nejen* jistá, pokud jde o její výši, *ale rovněž* určitelná na základě objektivních poznatků“. Toto vyjádření je podivuhodné, jelikož podmínka týkající se určitosti nebo určitelnosti výše pohledávky je alternativní a nikoli kumulativní.

38 — Viz rozsudky Roumengous Carpentier v. Komise (158/79, EU:C:1985:2, bod 11); Battaglia v. Komise (737/79, EU:C:1985:4, bod 10); Mulder a další v. Rada a Komise (C-104/89 a C-37/90, EU:C:1992:217, bod 35) – Soudní dvůr nechal úroky z prodlení běžet od svého mezitimního rozsudku, který i když nestanoví přesné složení škody, určuje prvky nezbytné k jejímu výpočtu – jakož i rozsudky Camar v. Rada a Komise (EU:T:2005:283, body 135 a 144) a Schneider Electric v. Komise (EU:T:2007:212, bod 343).

39 — Viz rozsudky Mulder a další v. Rada a Komise (EU:C:1992:217, bod 35) a Camar v. Rada a Komise (EU:T:2005:283, bod 144).

40 — Viz rozsudky Camar v. Rada a Komise (EU:T:2005:283, bod 144 a citovaná judikatura), jakož i Schneider Electric v. Komise (EU:T:2007:212, bod 344).

41 — Viz podrobnou analýzu judikatury v této oblasti Van Casteren, A., „Article 215(2) EC and the question of interest“, *The action for damages in Community law*, Kluwer Law International, Heukels, T. a McDonnell, A., Haag, 1997, s. 211.

42 — Viz rozsudky Jacquemart v. Komise (114/77, EU:C:1978:156, bod 26); Razzouk a Beydoun v. Komise (75/82 a 117/82, EU:C:1984:116, bod 19); Roumengous Carpentier v. Komise (EU:C:1985:2, bod 11); Amesz a další v. Komise (EU:C:1985:3, bod 14) a Battaglia v. Komise (EU:C:1985:4, bod 10).

69. Pokud jde o sazbu úroků z prodlení, je tato sazba bez zvláštního odůvodnění stanovena jako pevná sazba, která v nedávné judikatuře Tribunálu ve skutečnosti odpovídá sazbě uplatňované ECB na hlavní refinanční operace, zvýšené o dva body [43].

70. Několik generálních advokátů, mezi nimiž generální advokáti Mancini [44], Slynn [45], Van Gerven [46] a Tesauro [47], se pokusilo stanovit vodítka v této oblasti. Předložili protichůdná řešení spočívající v buď pevné sazby stanovené soudem v závislosti na „aktuální finanční situaci“ [48] nebo, naopak „zákonné sazby uplatnitelné v okamžiku vyhlášení rozsudku Soudního dvora v členském státě, ve kterém žalobci vykonávají své činnosti, a ve kterém tedy budou obvykle používat nebo investovat částky, které se jim vrací“ [49]. Aniž je třeba podrobněji zkoumat tuto otázku, je ještě třeba ověřit, zda řešení, která jsem právě uvedl, jsou použitelná i ve vztahu k úrokům z nároků na vrácení částek.

2. Úroky z nároků na vrácení

71. Judikatura v dané oblasti má svůj původ v rozsudku Tribunálu Corus UK v. Komise (EU:T:2001:249). Toto rozhodnutí bylo vydáno v rámci sporu, který vyvstal v důsledku rozsudku, jímž byla snížena částka pokuty uložené Komisí podniku za porušení pravidel hospodářské soutěže. Položená otázka se týkala částky úroků dlužených Komisí z částky, kterou vrátila, která odpovídala rozdílu mezi částkou zaplacené pokuty a částkou stanovenou Tribunálem.

72. Jelikož tato věc spadala do oblasti opatření, která je třeba přijmout k vyhovění zrušujícímu rozsudku, měl Tribunál za to, že se povinnost vrátit celou zaplacenou pokutu nebo její část týkala nejen hlavní částky bezdůvodně zaplacené pokuty, ale rovněž úroků z prodlení z této částky, jelikož, jak vysvětlil, „přiznání úroků z *prodlení* [[50]] *z* bezdůvodně zaplacené částky se jeví být nevyhnutelnou složkou povinnosti zjednat nápravu, kterou má Komise v důsledku zrušujícího rozsudku nebo v plné jurisdikci, vzhledem k tomu, že plná náhrada bezdůvodně zaplacené pokuty nemůže být poskytnuta bez zohlednění takových skutečností, jako je uplynutí času, jež totiž mohou snížit její hodnotu“ [51].

73. Tribunál dodal, že správné splnění povinností vyplývajících z takového rozsudku tedy vyžaduje, s cílem navrátit věřitele zcela zpět do situace, ve které by se právně nacházel, kdyby nebyl přijat zrušený akt, zohlednění skutečnosti, že k této obnově došlo až po více či méně krátké době, po kterou nemohl disponovat částkami, které bezdůvodně zaplatil.

74. Pokud jde o sazbu dlužného úroku, měl Tribunál s odkazem na zásadu obecně uznávanou ve vnitrostátních právech členských států v oblasti bezdůvodného obohacení za to, že tato sazba musí být v zásadě rovna „zákonné nebo soudní úrokové sazbě, bez kapitalizace“ [52]. Tribunál se však od tohoto řešení odchýlil, aby zohlednil zvláštní okolnosti dané věci vyznačující se skutečností, že částka, která měla být vrácena, byla Komisí investována a plynuly z ní kapitalizované úroky [53]. Nakonec tak Tribunál zohledněním jak obohacení Komise, tak ochuzení žalující společnosti, této společnosti přiznal částku odpovídající příjmům získaných Komisí, kterou mimoto navýšil o úroky z prodlení.

43 — Viz rozsudky citované Van Casteren, A., „Article 215(2) EC and the question of interest“, *The action for damages in Community law*, Kluwer Law International, Heukels, T., a McDonnell, A., Haag, 1997, s. 203, který zdůrazňuje relativně svévolný způsob, jakým unijní soud zvolil použitelnou sazbu úroků.

44 — Viz bod 8 stanoviska Pauls Agriculture v. Rada a Komise (256/81, EU:C:1983:91).

45 — Viz Recueil, s. 2819 a 2820 stanoviska Leussink v. Komise (169/83 a 136/84, EU:C:1986:265).

46 — Viz bod 51 stanoviska Mulder a další v. Rada a Komise (C-104/89 a C-37/90, EU:C:1992:34).

47 — Viz bod 26 stanoviska Grifoni v. Komise (C-308/87, EU:C:1993:362).

48 — Viz Recueil, s. 2819 a 2820 stanoviska Leussink v. Komise (EU:C:1986:265).

49 — Viz bod 51 stanoviska Mulder a další v. Rada a Komise (EU:C:1992:34).

50 — Kurziva doplněna autorem tohoto stanoviska.

51 — Bod 54.

52 — Bod 60.

53 — Body 62 a 63.

75. Následně bylo řešení spočívající v přiznání nároku na úroky z prodlení po celou dobu nedisponibility částek několikrát zopakováno [54].

3. Ponaučení plynoucí z judikatury

76. I když přetrvává nejistota ohledně nástrojů unijního práva k boji proti účinkům plynutí času na pohledávku, lze si ze shora připomenuté judikatury vzít dvě ponaučení, která budou užitečná k podání odpovědi na důvody kasačního opravného prostředku.

77. První ponaučení se týká rozlišování mezi kompenzačními úroky a úroky z prodlení. Judikatura v tomto ohledu bezpochyby velmi jasně rozlišuje mezi kompenzačními úroky a úroky z prodlení, aniž však upřesňuje kritéria, na základě kterých je toto rozlišování činěno. Toto rozlišování přitom není samozřejmé, jelikož z funkčního hlediska se zdá, že úroky vždy hrají stejnou roli spočívající v náhradě ztráty vzniklé věřiteli, který byl připraven o požitky plynoucí z jeho pohledávky. Nicméně jsem si vědom toho, že kompenzační úroky představují přídavek zadostiučinění v oblasti náhrady škody tím, že kompenzují uplynutí času do soudního zhodnocení výše škody, nezávisle na jakémkoli prodlení přičitatelném dlužníku, zatímco úroky z prodlení paušálně nahrazují důsledky prodlení se zaplacením pohledávky peněžitou částkou tak, aby bylo věřiteli umožněno získat přibližně tolik, kolik by obdržel, kdyby prostředky investoval. Z toho podle mého názoru vyplývá, že rozlišování musí mít nutně omezený rozsah působnosti a musí být vyhrazeno pro spory o náhradu škody, ve kterých se vysvětluje nutností zásahu soudu ke stanovení částky hlavní pohledávky, ze které plynou úroky.

78. Druhé ponaučení se týká základu nároku na úroky z prodlení v důsledku zrušujícího rozhodnutí vydaného unijním soudem. Judikatura zakotvila zásadu, podle které má tento nárok svůj přímý základ v čl. 266 prvním pododstavci SFEU a vyplývá z povinnosti žalovaného orgánu přijmout opatření nutná k odstranění účinků zrušeného aktu a navrátit oprávněné do situace, ve které se nacházeli před vydáním tohoto aktu.

79. Z této judikatury dovozuji, že hlavní snahou unijního soudu musí v případě zrušení být to, aby co možná nejstriktněji uplatnil zásadu *restitutio in integrum*, která znamená návrat do původního stavu, tím, že bude dbát na to, aby obnovil původní stav dotyčných, a to bez vzniku ztráty nebo zisku.

80. Nyní je třeba ověřit, zda je napadený rozsudek v souladu s tímto požadavkem a se zásadami připomenutými výše.

4. Odpověď na důvody kasačního opravného prostředku

81. Všech šest shora uvedených důvodů kasačního opravného prostředku vychází ze čtyř řad výtek. První se týká právního základu pohledávky společnosti IPK, druhá se týká rozlišování mezi kompenzačními úroky a úroky z prodlení, třetí se týká odůvodnění rozsudku a čtvrtá výpočtu úroků.

a) K výtce týkající se právního základu pohledávky společnosti IPK

82. V bodech 34 a 41 napadeného rozsudku Tribunál uvedl, že sporné rozhodnutí je jediným právním základem dotčené hlavní pohledávky.

54 — Viz usnesení Holcim (Francie) v. Komise (T-86/03, EU:T:2005:157, body 30 a 31), jakož i rozsudky Greencore Group v. Komise [T-135/02, EU:T:2005:457, bod 55 (implicitní řešení)] a BPB v. Komise (T-53/03, EU:T:2008:254, body 487 a 488).

83. V tomto ohledu je třeba připomenout, že z čl. 264 prvního pododstavce SFEU, podle kterého „[j]e-li žaloba opodstatněná, Soudní dvůr […] prohlásí napadený akt za neplatný od počátku“, vyplývá, že zrušení aktu unijním soudem vede k jeho zániku v právním řádu Unie. Podle dikce, která vyplynula z ustálené judikatury Tribunálu, je tento zánik „samotnou podstatou“ zrušení[55]. Podle obecného pravidla účinku zrušení *ex tunc*, účinky aktu v zásadě se zpětnou účinností zaniknou, ledaže Soudní dvůr v souladu s čl. 264 druhým pododstavcem SFEU stanoví ty z účinků zrušeného aktu, které musí být považovány za definitivní.

84. Jak správně tvrdí Komise, zrušení rozhodnutí ze dne 13. května 2005, z důvodu jeho zpětného účinku, vede k obnovení rozhodnutí o přiznání finanční podpory a k navrácení účastnic do situace, v níž se nacházely v okamžiku tohoto rozhodnutí.

85. Na rozdíl od toho, co v bodě 34 napadeného rozsudku tvrdil Tribunál, účinkem okolnosti, že toto zrušení bylo odůvodněno nedodržením příslušné promlčecí lhůty Komisí, není omezení hmotněprávního rozsahu takto určeného zrušení, které mělo zpětné účinky. Tribunál se tudíž tím, že sporné rozhodnutí prezentoval jako jediný základ pohledávky společnosti IPK, dopustil nesprávného právního posouzení.

86. Nicméně podle ustálené judikatury námitky směřující proti nadbytečnému odůvodnění nebo odůvodnění, které není nezbytnou oporou výroku, nemohou vést ke zrušení rozhodnutí Tribunálu, a jsou tudíž irelevantní[56].

87. V projednávané věci je třeba konstatovat, že odůvodnění Tribunálu obsažené v bodě 34 jeho rozsudku, které představuje výhradně odpověď na důvody týkající se zlého úmyslu, je nadbytečné ve vztahu k odůvodnění uvedenému v bodě 33. Pokud jde o odkaz na právní základ dotčené hlavní pohledávky obsažený v bodě 41 napadeného rozsudku, zdá se, že není nezbytnou oporou výroku napadeného rozsudku stanovujícího počátek plynutí úroků z prodlení na 15. duben 2011.

88. V důsledku toho je namístě odmítnout tuto první výtku jako irelevantní.

b) K výtce týkající se rozlišování mezi kompenzačními úroky a úroky z prodlení

89. Druhým důvodem kasačního opravného prostředku Komise tvrdí, že napadený rozsudek nijak nerozlišuje mezi kompenzačními úroky a úroky z prodlení, ačkoli jsou tyto dva druhy úroků podle Komise velice odlišné povahy.

90. Tato výtka se mi nezdá být opodstatněná, a navíc mám za to, že by vůči napadenému rozsudku měla být vznesena výtka opačná tím, že by mu mělo být vyčteno, že rozlišoval mezi těmito dvěma druhy úroků, zatímco, podle mého názoru, Tribunál nesprávně kvalifikoval jako „kompenzační“ úroky vzniklé před vyhlášením rozsudku ze dne 15. dubna 2011.

91. Za okolností projednávané věci totiž zrušení rozhodnutí ze dne 13. května 2005 rozsudkem ze dne 15. dubna 2001 vedlo k obnovení rozhodnutí o přiznání finanční podpory a navrátilo účastnice do situace, ve které se nacházely v okamžiku tohoto rozhodnutí.

55 — V tomto smyslu viz usnesení SIR v. Rada (T-142/11, EU:T:2011:333, bod 22); Petroci v. Rada (T-160/11, EU:T:2011:334, bod 19); Afriqiyah Airways v. Rada (T-436/11, EU:T:2012:10, bod 15); Ayadi v. Komise (T-527/09, EU:T:2012:35, bod 30) a Rautenbach v. Rada a Komise (T-222/11, EU:T:2012:409, bod 15).

56 — Viz zejména rozsudky Ryanair v. Komise (C-287/12 P, EU:C:2013:395, bod 86 a citovaná judikatura), jakož i Dow Chemical v. Komise (C-179/12 P, EU:C:2013:605, body 63 a 76).

92. V důsledku účinku zrušení *ex tunc*, byla tedy Komise povinna zaplatit dluh, který byl v zásadě jistý, určený a splatný a představovaly jej částky, které měly být zaplaceny nebo vráceny společnosti IPK. Pohledávka společnosti IPK tudíž vedla ke vzniku úroků z prodlení, které plynuly, pro částku, která měla být zaplacena, od jejího vyžádání společností IPK a pro částku, která měla být vrácena, od jejího zaplacení společností IPK Komisi.

93. V tomto ohledu se domnívám, že, pokud v případě zrušení rozhodnutí, kterým byla odebrána finanční podpora, zaplacení úroků z prodlení není ničím jiným, než opatřením, které s sebou nese splnění povinností vyplývajících ze zrušujícího rozsudku, ve smyslu čl. 266 prvního pododstavce SFEU, přiznání kompenzačních úroků naproti tomu jde nad právní rámec opatření splnění povinnosti a spadá do působnosti čl. 266 druhého pododstavce SFEU, který odkazuje na obecné právo mimosmluvní odpovědnosti Unie. Přitom, i když Tribunál konstatoval, že Komise uznala, že vedle úroků z prodlení od 15. dubna 2011 dluží i hlavní pohledávku a kompenzační úroky, z napadeného rozsudku nevyplývá, že tento orgán sporným rozhodnutím uznal svou odpovědnost i nárok společnosti IPK na náhradu škody.

94. Za těchto podmínek mám za to, že jediná výtka, kterou lze Tribunálu učinit je, že úroky splatné před rozsudkem ze dne 15. dubna 2011 nepřiznal jejich skutečnou kvalifikaci, aniž by zůstal u označení, které použila Komise. V důsledku toho výtka vycházející z nerozlišování mezi kompenzačními úroky a úroky z prodlení musí být zamítnuta.

c) K výtce vycházející z nedostatku a rozporuplnosti odůvodnění

95. Třetím důvodem kasačního opravného prostředku Komise namítá, že řešení přijaté Tribunálem, pokud jde o paušální zvýšení sazby kompenzačních úroků a počátek planutí úroků z prodlení, je nedostatečně odůvodněno.

96. Odpověď na tento důvod kasačního opravného prostředku může být nerozhodná.

97. Rozsah povinnosti Tribunálu uvést odůvodnění musí být posuzován podle obsahu a přesnosti argumentů uplatněných u něj účastníky řízení. V tomto ohledu je třeba připomenout, že Komise ve své žalobní odpovědi před Tribunálem tvrdila, že zvýšení sazby hlavního refinancování o dva body nebylo odůvodněné, jelikož bylo v rozporu s judikaturou, vedlo k bezdůvodnému obohacení věřitele, který nebyl v dobré víře, a bylo tudíž v rozporu se zásadami spravedlnosti a ekvity.

98. Jak přitom vyplývá z bodů 34, 36, 37 a 38 napadeného rozsudku, Tribunál uvedl, že toto zvýšení bylo v souladu s judikaturou tohoto soudu, že nemuselo záviset na skutečné míře inflace a že bylo vedeno snahou zabránit bezdůvodnému obohacení, které je v rozporu s obecnými zásadami unijního práva.

99. Toto odůvodnění tudíž bod po bodu odpovídá na námitky Komise, takže upřednostňuji navrhnout zamítnutí tohoto důvodu kasačního opravného prostředku.

100. Nicméně lze jen s určitou zdrženlivostí uznat, že povinnost uvést odůvodnění splňuje takové odůvodnění, jež odkazuje na jedno nebo více dřívějších rozhodnutí, která sama nejsou dostatečně odůvodněna. Je totiž nutno konstatovat, že rozsudky, na které odkázal Tribunál, neobsahují zvláštní vysvětlení ohledně důvodu, proč byla sazba úroků z prodlení stanovena na sazbu úroků ECB pro hlavní operace refinancování, zvýšenou o dva body.

101. V případě, že by z toho Soudní dvůr dovodil nedostatečné odůvodnění, navrhl bych mu, aby nahradil odůvodnění s cílem zamítnout důvod kasačního opravného prostředku.

102. Podle mého názoru logika paušální sazby úroků z prodlení znamená stanovení jednotné úrokové sazby. Volba Tribunálu, pokud jde o stanovení této sazby, by mohla být odůvodněna a schválena tím, že patrně odráží průměr zákonných nebo soudních sazeb úroků z prodlení použitelných v členských státech. Kladu si však otázku, zda by do budoucna nebylo více v souladu s ekvitou a s požadavky právní jistoty, kdyby se sazba úroků z prodlení plynoucích z pohledávek dlužných unijními orgány přizpůsobila sazbě úroků z prodlení z pohledávek, ve vztahu k nimž jsou tyto orgány věřiteli vůči komukoli, která od vstupu nařízení č. 2342/2002 v platnost odpovídá sazbě uplatňované ECB na hlavní operace refinancování, zvýšené o 3,5 procentních bodů.

103. Ať je tomu jakkoli, výtku týkající se odůvodnění napadeného rozsudku je podle mého názoru třeba zamítnout.

d) K výtce týkající se výpočtu úroků

i) Výpočet úroků splatných po vyhlášení rozsudku ze dne 15. dubna 2011

104. Výtka týkající se úroků z prodlení splatných po 15. dubnu 2001 je uplatněna v rámci třetího důvodu kasačního opravného prostředku, který napadá samotnou podstatu nároku na tyto úroky a zároveň a počátek jejich plynutí.

105. Je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury je pravomoc Soudního dvora v rámci řízení o kasačním opravném prostředku omezena na posouzení právního řešení, které bylo uplatněno ohledně žalobních důvodů projednávaných před soudem prvního stupně, takže důvod předložený poprvé v tomto rámci musí být považován za nepřípustný [57].

106. V projednávané věci je nutno konstatovat, že Komise před Tribunálem nezpochybnila nárok společnosti IPK na přiznání úroků z prodlení a dokonce na jednání uznala, že tyto úroky dluží od vyhlášení rozsudku ze dne 15. dubna 2011.

107. Výtky týkající se neexistence právního základu povinnosti zaplatit úroky z prodlení a nesprávného právního posouzení, ke kterému došlo, pokud jde o stanovení počátku plynutí těchto úroků, jsou tudíž nové, a proto nepřípustné.

ii) Výpočet úroků vzniklých před vyhlášením rozsudku ze dne 15. dubna 2011

108. Tato výtka je z různých úhlů uvedena v prvním a pátém důvodu kasačního opravného prostředku. Komise zde uvádí, že Tribunál tím, že paušálně stanovil sazbu kompenzačních úroků na sazbu odpovídající sazbě ECB pro hlavní operace refinancování, zvýšené o dva body, nevzal jednak v potaz judikaturu Soudního dvora, podle které tyto úroky slouží k vyrovnání inflace, a jednak porušil zásady v oblasti bezdůvodného obohacení.

109. Z důvodů, které jsem uvedl shora, se domnívám, že úroky vzniklé před rozsudkem ze dne 15. dubna 2011 byly nesprávně kvalifikovány jako kompenzační, ačkoli se jednalo o úroky z prodlení.

110. Výtka vycházející z nepřihlédnutí k judikatuře Soudního dvora, podle které kompenzační úroky slouží k vyrovnání inflace, je tudíž irelevantní.

111. Výtka vycházející z porušení obecné zásady zakazující bezdůvodné obohacení není podle mého názoru opodstatněná.

57 — Tamtéž (bod 82).

112. Zaprvé, jak jsem již dříve zdůraznil, mám za to, že nárok na získání úroků z prodlení vyplývá přímo z povinnosti zjednání nápravy vyplývající ze zrušení a nemá svůj základ v bezdůvodném obohacení.

113. Dále, za předpokladu, že by zásada zákazu bezdůvodného obohacení mohla zmírnit automatické uplatnění nároku na úroky z prodlení, domnívám se, že Komise neprokazuje, že by sazba úroků určená Tribunálem převyšovala skutečné ochuzení společnosti IPK a skutečné obohacení tohoto orgánu. Jak jsem již uvedl, úroky dlužné Komisí jsou nutně úroky z prodlení a nevyrovnávají ztrátu hodnoty pohledávky způsobenou inflací, ale paušálně nahrazují škodu způsobenou zbavením možnosti tuto pohledávku využívat. Navíc nevidím důvody, proč by měla být zohledněna sazba úroků uplatňovaná na provizorně vybrané pokuty.

114. V důsledku toho navrhuji, aby byla tato výtka zamítnuta.

iii) K výtce týkající se kapitalizace úroků

115. Touto výtkou, rozvinutou v třetím důvodu kasačního opravného prostředku, Komise napadenému rozsudku vytýká, že kapitalizoval úroky tím, že stanovil úroky z prodlení plynoucí do úplného zaplacení na základě hlavní částky pohledávky, zvýšené o dříve vzniklé kompenzační úroky.

116. Jak jsem již uvedl, domnívám se, že úroky dlužné Komisí mají povahu úroků z prodlení, ať již vznikly po nebo před rozsudkem ze dne 15. dubna 2011.

117. Tyto úroky tedy nepředstavují dodatečnou škodu, která se přidává k hlavní pohledávce a sama vytváří úroky. Kapitalizace úroků plynoucích po 15. dubnu 2011 považovaných Tribunálem s přihlédnutím k jejich povaze za údajně kompenzační, se mi tedy jeví jako nesprávné právní posouzení.

118. Nicméně je třeba si položit otázku, zda úroky z prodlení nemohou být kapitalizovány. V tomto ohledu mám pochybnosti ohledně opodstatněnosti tvrzení, podle kterého kapitalizace úroků z prodlení v zásadě nemůže být povolena [58]. Podle obecných zásad společných právním řádům členských států většina právních řádů připouští, sice podle velice odlišných pravidel, kapitalizaci úroků, za podmínky, že tato kapitalizace byla požadována [59].

119. Kladu si otázku, zda by unijní soud neměl v této oblasti disponovat prostorem pro uvážení a mělo by mu být dovoleno rozhodnout o kapitalizaci úroků z prodlení, pokud by měl za to, že je v souladu s ekvitou.

120. V projednávané věci nicméně nenacházím žádnou konkrétní okolnost, která by odůvodňovala, aby byla kapitalizace ve prospěch společnosti IPK přiznána.

121. Tato výtka je tedy podle mého názoru opodstatněná.

122. V souladu s článkem 61 Statutu Soudního dvora, „[j]e-li opravný prostředek opodstatněný, zruší Soudní dvůr rozhodnutí Tribunálu“, a může „vydat sám konečné rozhodnutí ve věci, pokud to soudní řízení dovoluje, nebo věc vrátit zpět Tribunálu k rozhodnutí“.

123. V projednávaném případě může Soudní dvůr snadno vydat konečné rozhodnutí tím, že určí, že úroky z prodlení musí být vypočteny pouze na základě hlavní částky pohledávky.

58 — Viz bod 42 napadeného rozsudku.

59 — Viz Commission pour le droit européen du contrat, *Principes du droit européen du contrat*, „Capitalisation des intérêts“ sv.č. 2, Société de législation comparée, Paříž, 2003, s. 583 až 587.

IV – **K nákladům řízení**

124. Podle čl. 184 odst. 2 jednacího řádu Soudního dvora, je-li kasační opravný prostředek opodstatněný a Soudní dvůr vydá sám konečné rozhodnutí ve věci, rozhodne o nákladech řízení. Podle čl. 138 odst. 1 jednacího řádu, který je podle článku 184 jednacího řádu použitelný na řízení o kasačním opravném prostředku, se účastníku řízení, který neměl ve věci úspěch, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. V souladu s čl. 138 odst. 3 může Soudní dvůr nicméně rozdělit náklady nebo rozhodnout, že každý z účastníků řízení ponese vlastní náklady, pokud každý účastník měl ve věci částečně úspěch i neúspěch.

125. Vzhledem k tomu, že v projednávané věci účastníci řízení měli ve věci částečně neúspěch, považuji za přiměřené, aby každý z účastníků řízení nesl vlastní náklady tohoto řízení o kasačním opravném prostředku.

V – **Závěry**

126. Ve světle výše uvedeného navrhuji, aby Soudní dvůr:

1) zrušil rozsudek IPK International v. Komise (T-671/11, EU:T:2013:163), avšak pouze v rozsahu, v němž nařídil stanovit úroky z prodlení plynoucí až do úplného zaplacení na základě hlavní částky pohledávky zvýšené o dříve vzniklé úroky;

2) stanovil úroky z prodlení běžící až do úplného zaplacení pouze na základě hlavní částky pohledávky;

3) ve zbývající části kasační opravný prostředek zamítl;

4) rozhodl, že každý účastník řízení ponese vlastní náklady řízení.